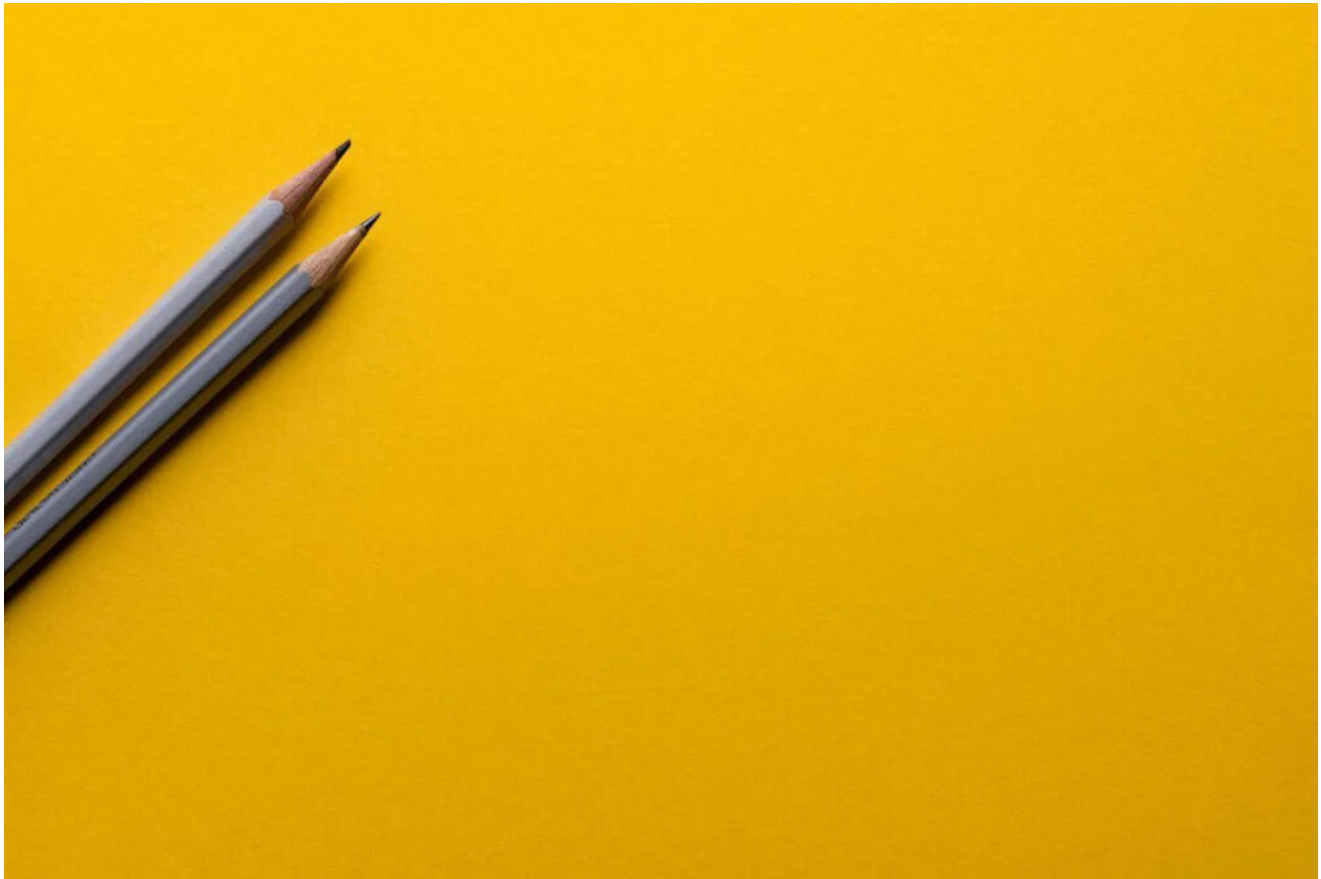

Kysy politiikasta: Mitä tarkoittaa oikeistokonservatiivinen enemmistöhallitus?

10.11.2023 / Venla Hannuksela / Artikkelit / demokratia, Kysy politiikasta, Suomi / 3 minuutiksi luettavaa

Kysy Politiikasta on juttusarjamme, jossa tutkija vastaa esitettyihin kysymyksiin. Lähetä kysymyksesi osoitteeseen toimitus@politiikasta.fi.

Enemmistöhallitus tarkoittaa, että hallituspuolueilla on parlamentaarinen enemmistö eduskunnassa eli enemmistö kansanedustajan paikoista. Suomessa enemmistöhallitusten muodostaminen on ollut maan tapa, toisin kuin esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa.

[Suomen perustuslain](#) mukaan hallituksen eli valtioneuvoston on nautittava eduskunnan luottamusta. Enemmistöhallitus helpottaa eduskunnan luottamuksen saamista

luottamusäänestyksissä ja eduskunnan tuen saamista hallituksen esityksille, koska lähtökohtaisesti hallituspuolueiden kansanedustajat äänestävät hallituksen yhteisen kannan mukaan.

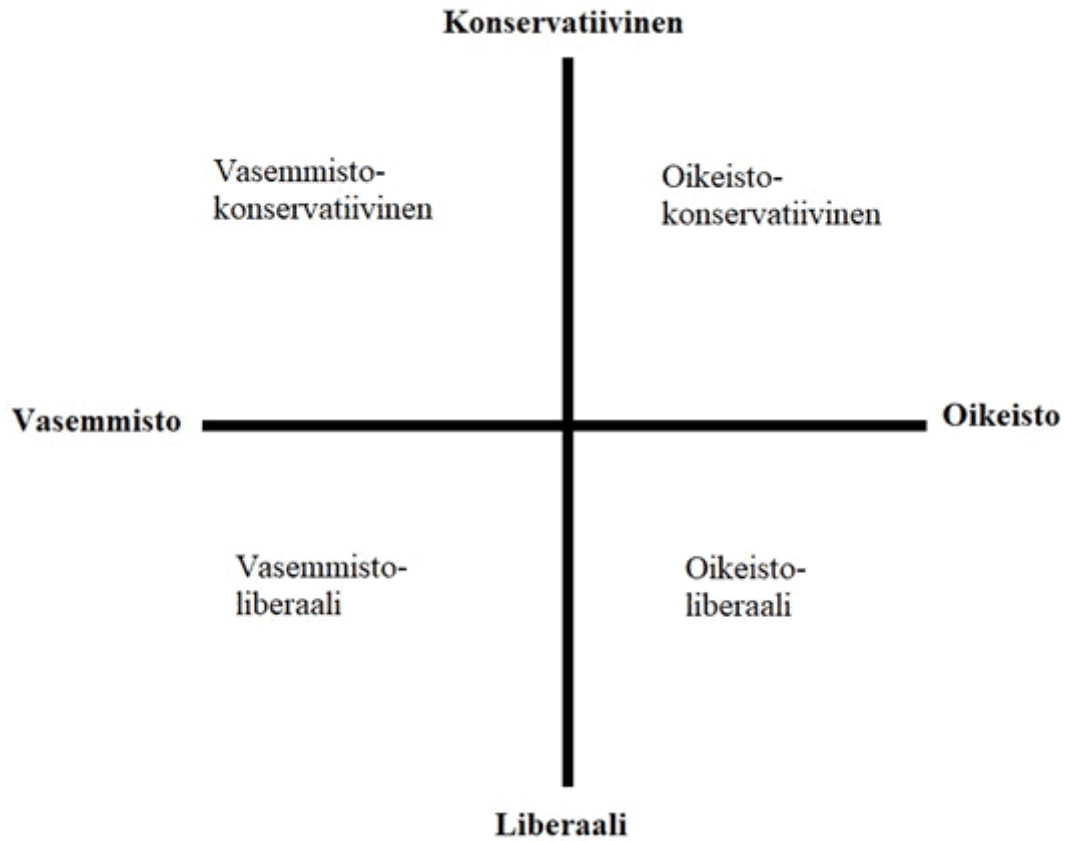
Suomessakin on ajoittain väläytelty vähemmistöhallitusta vaihtoehtona nykymuotoiselle enemmistöhallitukselle. Vähemmistöhallituksessa alle puolet kansanedustajista kuuluu hallituspuolueisiin. Tällaisen hallituksen etuna verrattuna monen puolueen enemmistöhallitukseen on tyypillisesti yhtenäisempi poliittinen kanta ja linja.

Sekä kuluvalle hallituskaudella että edellisellä hallituskaudella hallituksen sisäiset ristiriidat joissakin kysymyksissä ovat olleet suuria. Marinin hallituksessa keskustaa hiersivät esimerkiksi tietyt ympäristökysymykset ja saamelaiskäräjälaki, ja Orpon hallituksessa perussuomalaisten ja RKP:n on ollut vaikea löytää yhteistä säveltä etenkin maahanmuuton ja rasismien tuomitsemisen osalta.

Vähemmistöhallitukset ovat kuitenkin hauraampia kuin enemmistöhallitukset, koska niiden on saatava esityksilleen ja hallitusasemalleen tukea oppositiosta joko erillisten sopimusten kautta tai jokaiselle esitykselle erikseen.

Esimerkki vähemmistöhallituksen tukisopimuksesta on [Ruotsin tammikuun sopimus \(januariavtalet\)](#), jossa hallituksen muodostaneet sosiaalidemokraatit ja ympäristöpuolue sopivat hallitusta oppositiosta käsin tukeneiden keskustapuolueen ja liberaalien kanssa suuresta joukosta hallituksen politiikkaa koskevia asioita saadakseen hallitukselle näiden puolueiden tuen.

Niin enemmistö- kuin vähemmistöhallituskin voi lähtökohtaisesti edustaa mitä tahansa poliittista linjaa. Oikeistokonservatiivinen kuvaa yhtä tällaista linjavaihtoehtoa. Usein poliittisia linjavaihtoehtoja kuvataan politiikan nelikentän avulla.

Kuva: Venla Hannuksela

Vaaka-akseli kuvaa talouspoliittista ulottuvuutta vasemmistolaisesta talouspolitiikasta oikeistolaiseen ja pystyakseli niin kutsuttua sosiokulttuurista ulottuvuutta arvokonservatiivisesta arvoliberaliin.

Vasemmistolainen talouspolitiikka on tyypillisesti tuloeroja tasaavaa ja hyvinvointivaltiota vahvistavaa esimerkiksi yhteiskunnan tukia ja palveluita vahvistamalla ja verotusta nostamalla, kun taas oikeistolainen talouspolitiikka keskittyy tyypillisesti talouskasvuun ja markkinatalouden vahvistamiseen, laskee verotusta ja rajaa yhteiskunnan tarjoamia palveluita.

Konservatiivisiin arvoihin luetaan esimerkiksi maahanmuuton vastustaminen ja kriittinen suhtautuminen vähemmistöjen oikeuksiin ja ilmastonmuutosta hillitseviin toimiin. Liberaali politiikka puolestaan korostaa vähemmistöjen oikeuksia ja ilmastotoimia ja suhtautuu myönteisesti maahanmuuttoon.

Nelikentän oikeistolaista ja konservatiivista kulmaa kutsutaan oikeistokonservatiiviseksi, ja sen vasemmistolaista ja liberaalia kulmaa vastaavasti vasemmistoliberaaliksi. Näiden väliin sijoittuvat oikeistoliberaali ja vasemmistokonservatiivinen kulma yllä kuvatulla tavalla. Pystyakselia saatetaan kutsua myös muilla nimityksillä.

Vähemmistöhallituksessa alle puolet kansanedustajista kuuluu hallituspuolueisiin. Tällaisen hallituksen etuna verrattuna monen puolueen enemmistöhallitukseen on tyypillisesti yhtenäisempi poliittinen kanta ja linja.

Nykyistä Orpon hallitusta pidetään oikeistokonservatiivisena. Sen politiikka on lähtökohdiltaan talousoikeistolaista; esimerkiksi veroja ja erilaisia tukia on tarkoitus laskea.

Arvokonservatiivista on esimerkiksi pyrkimykset maahanmuuton hillitsemiseen ja ilmasto- ja yhdenvertaisuustoimien varovaisuuteen. Hallitus aikoo esimerkiksi laskea tuloverotusta ja toisaalta leikata useita yhteiskunnan tukia, kuten asumistukea ja työttömyysturvaa.

Maahanmuuttoa vaikeutetaan usein tavoin, muun muassa nostamalla työperäisen maahanmuuton tulorajaa, laskemalla kiintiöpakolaisten määrää ja hankaloittamalla kansalaisuuden saamista, eikä hallitusohjelma mainitse sitoutumista hiilineutraaliuteen vuonna 2035.

[Vaalikoneiden](#) ja [tutkimusten](#) mukaan valtaosa hallituksen kansanedustajista ja äänestäjistä sijoittuu politiikan nelikentän oikeistokonservatiiviseen kulmaan. Poikkeuksen tästä tekee ruotsalainen kansanpuolue, jota pidetään oikeistoliberaalina.

Politiikan ristiriitaulottuvuuksia on kuitenkin muitakin kuin politiikan nelikentällä kuvatut oikeisto–vasemmistoulottuvuus ja konservatiivi–liberaaliulottuvuus. Suomen poliittisessa järjestelmässä näiden lisäksi näkyvät esimerkiksi ristiriidat suomen- ja ruotsinkielisten välillä, maaseudun ja kaupungin välillä ja uskonnollisten ja uskonnottomien välillä.

Ristiriitaulottuvuuksien moninaisuus selittää, miksi kaksiulotteisella nelikentällä suhteellisen lähekkäin sijoittuvat puolueet voivat olla joistakin kysymyksistä radikaalisti eri mieltä – esimerkiksi kokoomus ja keskusta maaseudun palveluverkosta.

Venla Hannuksela (pol. mag.) työskentelee väitöskirjatutkijana Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen yksikössä, koulutuksen merkitystä nuorten kansalaispätevyyden kehityksessä tutkivassa EPIC-projektissa (Education, Political Efficacy and Informed Citizenship).

Artikkelikuva: Joana Kosinska / Unsplash

[← Edellinen Artikkel](#)

[Seuraava Artikkel](#) →

Read also